

מהי הצהרת תובע וכיצד היא משפיעה על הארכת ימי המעצר?

צמד המילים "הצהרת תובע" מופיע בכותרות מפעם לפעם. בציבור הרחב רווחת ההנחה שפירוש הדבר הוא שהוגש כתב אישום, אולם הנחה זו בטעות יסודה. הצהרת תובע היא הליך המאפשר להחזיק עצור במעצר למספר ימים נוספים, כאשר האפשרות להגשת כתב אישום כנגדו בקרוב נראית מבטיחה. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא מה משמעותה של הצהרת תובע, מה נהלי הגשתה, מי מגיש אותה, וכיצד היא משפיעה על גורלו של העצור.

מעצר ימים

כדי להבין לאשורו את הליך הצהרת תובע, יש להכיר את המונח "מעצר ימים". מערכות החוק והאכיפה נדרשות לשמור על איזון בין שימוש באמצעים העומדים לרשותן כדי לאכוף את החוק ובין שמירה על זכויותיהם של חשודים ועצורים. חירותו של אדם היא אחת מזכויותיו הבסיסיות, החוק בישראל מכיר בחשיבותה של שמירה על חופש הפרט ובנזק הנגרם לאדם המצוי במעצר. כדי למנוע שלילה בלתי מבוקרת של חירותו של כל אדם, וכדי למנוע מצבים של פגיעה לא מידתית בחופש הפרט של חשודים ועצורים, מציב החוק סייגים לתקופה בה ניתן להחזיק אדם במעצר ללא הגשת כתב אישום וללא הליך משפטי.

מעצר ימים, או בשמו הפורמאלי - מעצר לצורכי חקירה, הוא מעצרו של אדם לצורכי ביצוע חקירה משטרתית בטרם הוגש כנגדו כתב אישום, ומהווה תחילתו של הליך פלילי כנגד העצור. מעצר ימים לא נועד לצורכי ענישה, אלא על מנת לאפשר למשטרה לחקור את הפרשה ללא הפרעה, בכדי למנוע שיבושי חקירה וכן על מנת למנוע ביצוע פשעים ועבירות נוספים על ידי העצור. תחילתו של מעצר ימים היא מעצר ראשוני בן 24 שעות, לאחריו רשאית המשטרה לבקש הארכה. מעצר ימים יכול להימשך עד 30 יום, למעט מקרים חריגים בהם יכול היועץ המשפטי לממשלה להורות על הארכות עד למקסימום 75 יום.

הארכת מעצר - זמן מעצר מקסימאלי

החוק מגביל את מספר הימים בהם ניתן להחזיק אדם מעצר בטרם הוגש כנגדו כתב אישום. כאמור, למעט במקרים יוצאי דופן, זמן ימי המעצר יכול להגיע עד 30 יום.

לאחר 24 השעות הראשונות, יכול שופט להיענות לבקשת המשטרה ולהחליט להאריך את מעצרו של החשוד עד לתקופה של 15 ימים. בתום תקופת הארכה זו, יכול שופט לפסוק עוד שתי הארכות מעצר, כל עוד מספרם הכולל של ימי המעצר אינו עולה על 30 יום.

□ במידה ובקשת ההארכה היא באישורו של היועץ המשפטי לממשלה, ניתן להאריך את ימי המעצר עד לתקופה כוללת של 75 יום.

□ שופט בית המשפט העליון רשאי להאריך תקופת ימי מעצר עד לסך של 90 יום.

הארכת מעצר בהצהרת תובע

בהליך פלילי רגיל, יכולה המשטרה לבקש הארכות מעצר במסגרת מעצר ימים עד לתקופה של 30 יום לצורכי חקירה. לאחר הגשת כתב האישום יכולה התביעה להגיש בקשה להארכת מעצר עד תום ההליכים. כאשר מסתיים שלב החקירה, מועבר התיק לידי הפרקליטות, אשר תחליט אם להגיש כתב תביעה כנגד החשוד.

הצורך בהצהרת תובע עולה **כאשר התיק נמצא בין סיום חקירת המשטרה ובין הגשת כתב האישום**. בשלב זה, מצד אחד לא ניתן לבקש הארכת המעצר עד תום ההליכים כיוון שטרם הוגש כתב אישום, ומצד שני לא ניתן לבקש הארכת מעצר במסגרת 'מעצר ימים' מטעם המשטרה לצורכי השלמת החקירה, שכן החקירה נסתיימה.

הצהרת תובע מסייעת לתביעה המשטרית והפרקליטות במקרים בהם יש צורך בארכה של מספר ימים לשם כתיבה והגשת כתב אישום. כאשר הרשויות סבורות שחשוד אשם במיוחד לו, שיש בתיק החקירה די ראיות להרשעה, שיש עילה למעצר עד תום ההליכים ושניתן להגיש כתב אישום בתום תקופה של מספר ימים, יכול נציג הפרקליטות להגיש הצהרת תובע. אם תתקבל הצהרת התובע על ידי השופט, יוענקו לתביעה חמישה ימים נוספים לגיבוש והגשת כתב אישום כנגד העצור.

כמה ימי מעצר מאפשרת הצהרת תובע?

בהליך רגיל, הצהרת תובע מאפשרת הארכה של עד חמישה ימי מעצר, בתנאי שמכסת 30 הימים במסגרת מעצר ימים לא מוצתה. יחד עם זאת, בית המשפט העליון קבע כי במקרים חריגים תיתכן הארכת מעצר לצורך השלמת חקירה גם אחרי הצהרת תובע. מדובר במקרים בהם, במהלך ימי המעצר הנוספים שרוצו במסגרת הצהרת תובע, חלה התפתחות בלתי צפויה בחקירה, כמו למשל תיק רצח בו כלי הרצח נמצא במפתיע בתקופת ימי מעצר לאחר הצהרת תובע.

מתי מחליטה התביעה להגיש הצהרת תובע

ככל שמדובר בתיק שהחקירה בו נמצאת בעיצומה, הרי שהארכות מעצר יתבצעו במסגרת 'מעצר ימים'. כאשר החקירה הסתיימה ומוגש כתב אישום והתובע סבור שיש עילה לכך, יבקש התובע מעצר עד תום ההליכים. בתיקים בהם התובע מגיע למסקנה שיש עילה להארכת מעצר עד תום ההליכים אך טרם הוגש כתב אישום, יגיש התובע הצהרת תובע. עילות להארכת מעצר עד תום ההליכים הן:

□ חשש לשיבוש הליכים משפטיים - כאשר יש מקום להניח שהחשוד ינסה לשבש הליכים בדרכים שונות.

□ מסוכנות - כאשר מדובר בעבירות שמהוות סכנה לציבור, כמו עבירות מין, עבירות אלימות חמורות, עבירות סמים חמורות ועוד.

□ חשש לניסיונות הימלטות של החשוד - כאשר יש סיכון שהחשוד ינסה להימלט ממשפט באמצעות יציאה מהארץ, או הימלטות למקום מסתור.

מה כוללת הצהרת תובע

בהגשת הצהרת תובע, מצהיר התובע כי קיימות בידי התביעה מספיק ראיות לביסוס כתב אישום והעמדה לדין, וכי מתקיימת עילת מעצר, המצדיקה את הארכת מעצרו של החשוד למספר ימים, במהלכם תגבש ותגיש הפרקליטות את כתב האישום כנגדו. ההצהרה תכלול את פירוט העבירות המיוחסות לעצור, וכן התחייבות של הפרקליטות להגיש כתב אישום בתום תקופה של לא יותר מחמישה ימים.

דוגמא אחת מיני רבות להצהרת תובע

אחת הדוגמאות הבולטות מהעת האחרונה לשימוש בהליך הצהרת תובע היא של אישה החשודה ברצח אימה. האישה הודתה במעשיה בחקירת המשטרה, יחד עם זאת, עדיין לא התקבלו תוצאות נתיחת הגופה וכבר מוצו ימי המעצר לצרכי החקירה ("מעצר ימים"). לכאורה, האישה אמורה להיות משוחררת לביתה או להיות נתונה למעצר בית ואולם, הצהרת התובע שהוגשה כנגדה על ידי נציגי המשטרה מאפשרת להחזיקה תחת מעצר עוד מספר ימים נוספים. הדבר מעיד כי התביעה סבורה שיש בידיה ראיות מספקות על מנת להגיש כנגד אותה אישה כתב אישום.

האם הצהרת תובע מתקבלת תמיד על ידי השופט

על פי רוב נוטים השופטים לקבל הצהרות תובע ולהאריך את מעצר החשוד בחמישה ימים, כדי לאפשר לתביעה להגיש את כתב האישום, כל זאת בתנאי שלא התמלאה מכסת 'מעצר ימים', זאת אומרת, כל עוד החשוד עצור פחות משלושים יום.

יחד עם זאת, החלטת השופטים אינה אוטומטית ובנסיבות מתאימות, ניתן בעזרת ייצוג משפטי הולם להציע אלטרנטיבות למעצר כמו מעצר בית או מתן ערבות. כיוון שהסתיימה חקירת המשטרה בתיק (שהרי אם לא הייתה מסתיימת החקירה, לא היה התיק מועבר לידי התביעה), יכול עורך דינו של העצור לטעון כי אין סכנה לשיבוש חקירה, ולכן אין מניעה לשחרר את העצור בתנאים מגבילים.

מתוך הכרה בזכויותיו הבסיסיות של כל אדם וכדי להימנע מפגיעה בלתי מוצדקת בחופש הפרט של העצור, ישקול השופט היטב אם להיענות להצהרת התובע. כדי להימנע מהארכת מעצר בחמישה ימים נוספים, העצור ועורך דינו צריכים להציג בדיון חלופות מעצר ראויות, שיאפשרו לשופט לדחות את הצהרת התובע. חלופות אפשריות הן:

□ מתן ערבות - חתימה על התחייבות, או הפקדת כסף.

□ מעצר בית - מתן מענה למקום בו יכול העצור לשהות במעצר בית בתנאים מגבילים.

פיקוח - מינוי אנשים שאינם בעלי עבר פלילי לפקח על העצור בביתו.

כאמור, הצהרת תובע יכולה להביא להערכת מעצרו של חשוד בתקופה של עד חמישה ימי מעצר. כדי להימנע ממעצר של חמישה ימים נוספים, יש לפנות לעורך דין מנוסה, שיעניק לעצור ליווי ייעוץ וייצוג משפטי מקצועי.

קראו גם את המאמרים הרלוונטיים הבאים בנושא מעצרים ושחרור חשודים ממעצר

- מהי חקירה תחת אזהרה ומה זה אומר?
- הכנה לחקירה במשטרה - המדריך לנחקר
- חקירה משטרתית - איך להתמודד נפשית ומנטלית
- זכויות חשודים בחקירה באזהרה
- תרגילי חקירה - כיצד להיזהר מהם
- 10 דברים שאסור לעשות בזמן חקירה במשטרה
- ייעוץ לפני חקירה - באין תחבולות יפול עם ותשועה ברוב יועץ
- חוק חקירת חשודים - חשיבותו ומשמעות הפרתו
- כיצד נכון להתמודד נפשית ומנטלית בזמן ולאחר החקירה במשטרה?
- האם רצוי שעורך דין יתלווה עם חשוד לחקירת משטרה?
- באילו מצבים רשאית המשטרה לעצור אדם וכיצד ניתן להביא לשחרורו?
- מהו עימות במשטרה והאם צריך להתכונן אליו?
- האם ישנה חובה להתייצב לחקירת משטרה?
- הזכות להיוועץ עם עורך דין טרם החקירה ובמהלכה
- שחרור חשודים ממעצר לאחר חקירת משטרה
- סיום חקירה במשטרה - מה עושים מכאן?

□ כלל ברזל - היועצו בעורך דין פלילי טרם החקירה או שמרו על זכות השתיקה עד להגעתו

אזרחים רבים נוהגים לחשוב כי רק עבריינים או פושעים מקצועיים מוזמנים או נלקחים לחקירת משטרה ומבלים שעות ארוכות ומתישות בחדרי חקירות אפלים תוך שהם סופגים השפלות מנטליות ואלימות קשה שכל תכליתה היא לשבור בכל מחיר את רוחם ולהוציא מהם מידע, גם אם שקרי, שיהווה את המסמר האחרון בהליך הפלילי המתנהל נגדם. לצערנו, המציאות מלמדת כי גם אזרחים נורמטיביים, ללא עבר פלילי אשר חפים מכל אשם, מוצאים עצמם בעל כורחם, תחת חקירה פלילית ומעצר שווא. בימים בהם נדמה לעיתים כי מטרתה של החקירה המשטרתית אינה מציאת ראיות לחשיפת האמת, אלא מציאת ראיות להרשעתו של חשוד מומלץ כי תעשו לעצמכם כלל ברזל אחד שישרת אתכם בצוק העיתים - היועצו בעורך דין טרם החקירה או שמרו על זכות השתיקה עד הגעתו לתחנת המשטרה.

חקירת משטרה לאו מילתא זותרא היא. בשגרה אתם מתנהלים באופן נורמטיבי וחיים בתחושה של "לי זה לא יקרה", אולם במידה ומקרה כזה אכן קורה זכרו לשמור על זכות השתיקה ולהמתין להגעתו של עו"ד פלילי לתחנת המשטרה, לא משנה כמה השפלות אתם חוטפים וכמה זמן מעכבים אתכם בתחנה. עליכם להבין כי תצטרכו לגייס עצבי ברזל וקור רוח לצד שליטה עצמית, אך כל זה יהיה נכון וקביל בייחוד כאשר אתם יודעים דבר או שניים על החוק הפלילי בישראל ובמרבית המקרים, מרבית האזרחים כלל אינם יודעים זאת.

□ זומנתם לחקירה או נעצרתם על-ידי המשטרה?

גם אם אתה אדם נורמטיבי, זה ששומר על החוק, לא מעשן, לא שותה, זה שנוהג עם שתי הידיים על ההגה ותמיד שם חגורה, עובד בעבודה מסודרת, בעל משרה מכובדת, לעיתים אפילו ידוע בציבור, משתדל לכבד את הזולת ולא לעבור על החוק - פתאום, ביום בהיר אחד וללא הכנה מוקדמת אתה יכול למצוא את עצמך בנקל תחת חקירה משטרתית בגין חשד בלבד למעשה שביצעת לכאורה, ומכאן העלילה יכולה רק להסתבך אם לא תשמור על כלל היסוד האחד - התייעצות עם עורך דין פלילי טרם החקירה. לכן, כדאי להתכונן לחקירה ברצינות רבה, אף אם אתה בטוח בצדקתך. חשוב לקבל ייעוץ לפני חקירה מטעם עורך דין פלילי מנוסה ללא קשר למסגרת שבה היא נערכת. החקירה היא השלב הראשון בהליך הפלילי. לפעמים האמת היא פתלתלה ומעורבות האדם אינה כפי שהוא סבור מראש. החוקרים ינסו למשוך אותו במילים, לשכנע אותו על מעורבותו ולאסוף עדויות וראיות.

יש לדעת כיצד להיערך לחקירה בתבונה, הן מבחינת מידע וזכויות אזרחיות וכלה בטקטיקות של חקירה וכיצד להתגונן בפניהם. הניסיון מוכיח כי אדם שקיבל ייעוץ מקצועי עוד לפני החקירה, לא איבד את שלוותו, יכול היה לענות על השאלות בקור רוח ופעמים רבות הדבר היטה את הכף לטובתו. גם אם מדובר בנחקר שבוודאות אשם, הרי החקירה משמעותית מאוד להמשך ההליך שיבוא לאחר מכן, וכל דבר שייאמר בחקירה עלול להשפיע על עתידו.

זכור, כל אמירה, תגובה או הודאה בזמן החקירה - גורליים להמשך ההליך הפלילי נגדך. משכך, כל מה שתאמר

בחקירתך עשוי לשמש נגדך בבית המשפט, ומה שהיית אמור לציין במהלך החקירה ולא ציינת - **לא תוכל לטעון במועד מאוחר יותר**, שכן ידובר בגרסה כבושה שמשקלה הראייתי נמוך למדי לדעת בתי המשפט.

נוכח חשיבותה הרבה של החקירה ונוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שעשויות להיות לה על המשך ניהול ההליך נגדך, חשוב שתיוועץ עם עורך דין פלילי מנוסה טרם החקירה. דע - כי התייעצות משפטית עוד בטרם הגעתך לחקירה עדיפה על פני יעוץ בדיעבד ותיקון טעויות שנעשו במהלך החקירה.

□ חשיבות איכות הייצוג המשפטי בשחרור חשוד ממעצר בשלב מעצר הימים

מלבד העובדה שמעצר הינו סיטואציה קשה מנשוא לכל אדם, החלטות שופטי המעצרים במקרים אלו נוטה לכף החומרה עקב הקונספציה הראשונית והמוטעית של אשמת החשוד. על כן, קיימת חשיבות מכרעת לסיוע מטעם עורך דין המתמחה במעצרים אשר יפעל במלוא המרץ ובכל אמצעי קיים בחוק לביטול הליך המעצר. במידה ונעצרת, עליך להיוועץ באופן מיידי עם עורך דין מעצרים שילחם עבורך בבית המשפט ויסייע לך להציג את גרסתך בצורה המשכנעת והטובה ביותר מבחינה משפטית על מנת שתקבל את החופש שלך חזרה. להתייעצות בנושא ניתן ליצור עימנו קשר בכל שעה בטלפון **052-6885006** או באמצעות הטופס המקוון באתר ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.